LINEN MET LOPEN

DEBATTEREN IN HET VMBO

Reader voor leerlingen en docenten

START

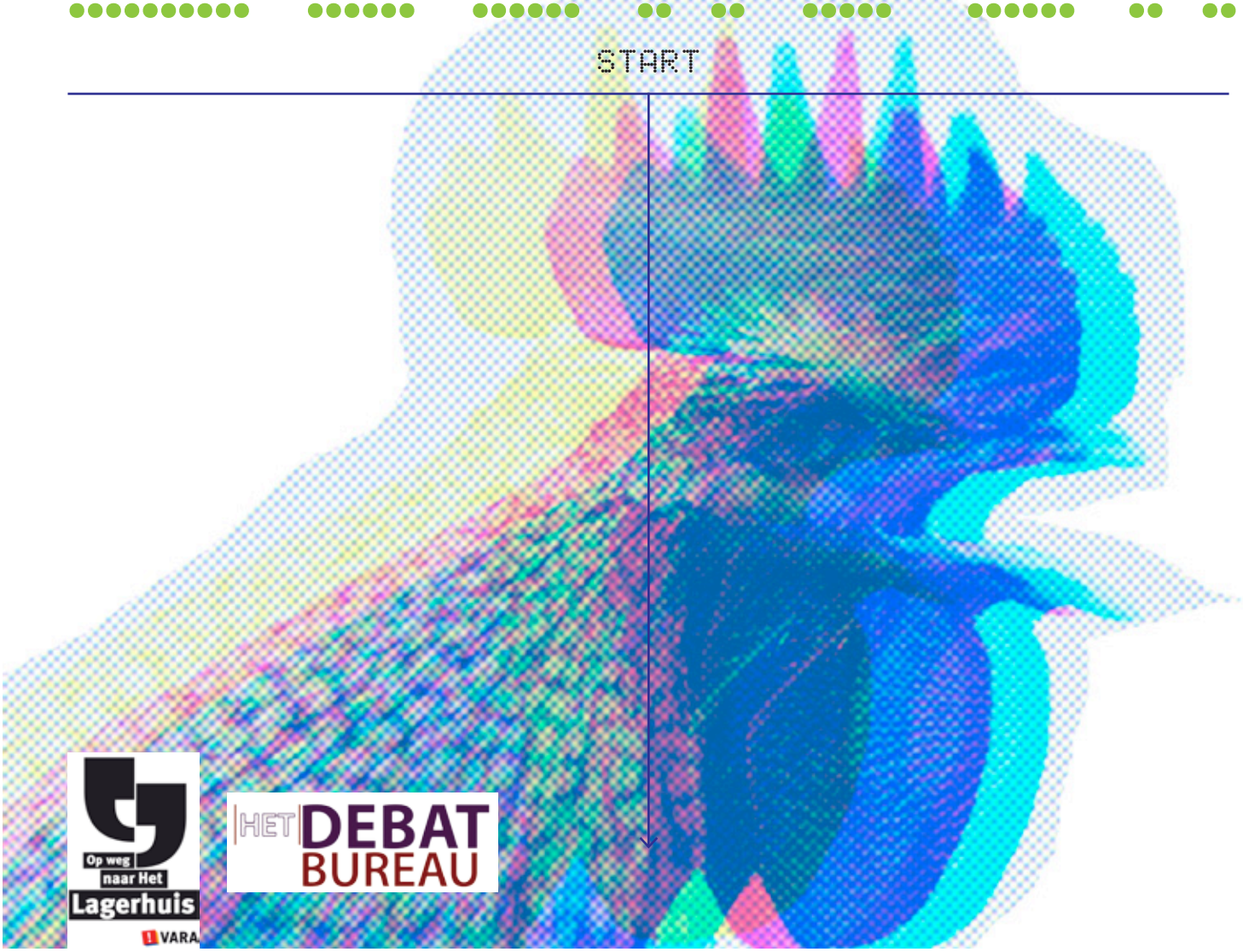

Op weg naar Het Lagerhuis

VARA

HET DEBAT BUREAU

De meeste mensen hebben hun eigen mening uit het hoofd geleerd

UITGAVE 2012

VOORWOORD

Deze reader is speciaal geschreven voor leerlingen en docenten op het VMBO. Er komen veel dingen aan bod die te maken hebben met debatteren. Natuurlijk leggen we uit wat het is en hoe debatteren in zijn werk gaat. Handig als je mee wil doen aan Op weg naar Het Lagerhuis. Of als je in de les gaat debatteren. We geven namelijk ook veel tips & trucs die kunnen helpen om een debat te winnen.

Je zult zien dat hoe vaker je oefent, hoe beter je wordt. We wensen je vanaf nu dan ook veel succes met debatteren!

HET DEBAT BUREAU

VARA

Deze reader bestaat in totaal uit 42 pagina's. De pagina's kunnen zowel in kleur als zwart-wit worden afgedrukt.

Ik ben graag de enige die praat: het spaart tijd en voorkomt discussie

INHOUDSOPGAVE

STAP 1 **Wat is debatteren?**
2-9 Voordat je zelf kunt gaan debatteren moet je natuurlijk wel weten wat het is. En waarom je eigenlijk je gelijk wil halen.

STAP 2 **Debatteren, hoe doe je dat?**
10-13 Bij het voeren van een debat zijn er wel een aantal spelregels. Alle ingrediënten voor een debat worden tijdens deze stap op een rijtje gezet.

STAP 3 **Tips & trucs**
14-20 Een debat wil je natuurlijk winnen. Deze tips & trucs kunnen daarbij helpen!

STAP 4 **Het Lagerhuis debat**
21-24 Een bekende debatwedstrijd is Op weg naar Het Lagerhuis. Hieraan kun je ook met jouw team meedoen. We leggen uit hoe het werkt.

STAP 5 **Zelf doen!**
25-28 Ten slotte zetten we nog wat dingen op een rijtje voordat je gaat debatteren.

29-31 **Stellingen**

32-38 **Voor de docent**

39-40 **Beoordelingsformulier**

In het debat zoek je niet samen naar een oplossing, maar wil je dat jouw standpunt het meest overtuigend is

INTRODUCTIE

INLEIDING

Iedereen heeft wel eens discussies met een ander. Het zal jou ongetwijfeld ook wel eens gebeuren dat je het niet eens bent met je vrienden, ouders of bijvoorbeeld je docent. Soms zul je de ander meteen gelijk geven, maar vaker zul je proberen uit te leggen waarom je het niet eens bent met hem of haar en waarom ze beter naar jou kunnen luisteren. Eigenlijk ben je dan al bezig met het overtuigen van een ander, misschien zelfs zonder dat je het zelf door hebt. Er zijn veel mensen die dagelijks iemand anders proberen te overtuigen in hun werk. Denk aan autoverkopers, markt-kooplui maar ook aan advocaten en natuurlijk politici.

Iemand overtuigen

Als je in staat bent om iemand anders te overtuigen van jouw mening is dat niet alleen handig, maar ook nuttig. Je kunt vaker je gelijk halen en je leert ook meer begrip te hebben voor de mening van iemand anders. Heb je zelf een bijbaantje in bijvoorbeeld een café? Dan kan het wel eens gebeuren dat je van je baas niet achter de bar mag staan terwijl je dat wel het leukst vindt. Je kunt dan proberen je baas te overtuigen dat jij toch echt de beste barman van de hele kroeg bent!

Een debat

Een debat komt neer op een botsing van meningen. Wanneer mensen het debat aangaan doen ze dat soms om te proberen elkaar te overtuigen, maar een debat kan ook een wedstrijd zijn. Dan bepalen niet de debaters maar het publiek of de jury wie het debat gewonnen heeft. Belangrijk om te weten is dan natuurlijk wel waar de jury op let. Dat, en nog veel meer, komt in deze reader aan bod.

Deze reader bevat stap voor stap de dingen die nodig zijn om een debat te voeren én te winnen. We wensen je dan ook heel veel succes in het vergroten van je overtuigingskracht! Deze reader geeft hopelijk veel inspiratie!

Als je aan het woord debat/debatteren denkt, waar denk je dan aan? Schrijf de dingen die in je opkomen op papier. Schrijf de woorden op het bord en bekijk de verschillen en overeenkomsten. Bespreek nu met elkaar wat je hebt opgeschreven. Wat valt je op?

Debatteren is een spel met woorden waarbij als je de regels goed kent, je niet alleen gelijk hebt, maar het ook krijgt!

STAP 1

WAT IS DEBATTEREN?

Inleiding

Mensen in Nederland staan bekend om hun uitgesproken mening. Op straat, op het werk en op school wordt er over allerlei onderwerpen gediscussieerd. Vaak hebben we ook onze mening snel klaar en blijven we daarbij. Ténzij we ons laten overtuigen door een ander. En dat is nu juist waar debatteren om draait. In dit hoofdstuk wordt duidelijk wat debatteren precies is.

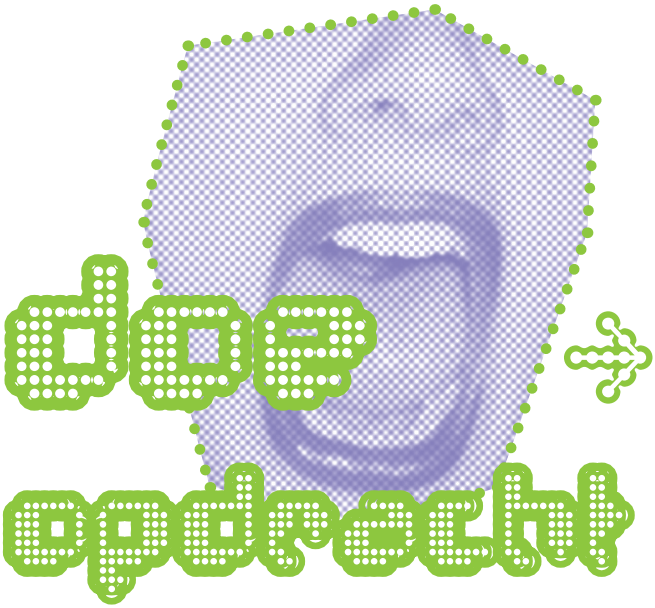

Debatteren

Een debat komt neer op een botsing van meningen. Wanneer we iemand zijn of haar mening horen geven over een bepaald onderwerp dan weten we vaak snel wat we van die mening vinden. Ben je het met hem of haar eens, of juist niet?

Bij een debat wordt een discussie gestructureerd vorm gegeven. Een aantal personen gaat met elkaar de strijd aan waarbij de verschillende meningen nog wel eens botsen. Dan ook wordt duidelijk dat er een verschil is tussen gelijk hebben en gelijk krijgen. Het gaat in een debat namelijk niet om gelijk hebben, maar om gelijk krijgen. Dat heb je zelf vast ook wel eens gemerkt als je in discussie ging met je docent. Al denk je van jezelf dat je gelijk hebt, dat betekent nog niet dat je gelijk krijgt.

Wanneer kreeg jij voor het laatst geen gelijk? Wilde je iets erg graag en is het je niet gelukt om iemand anders te overtuigen? Praat eens door met elkaar over de momenten waarop het je niet gelukt is om je gelijk te halen. En wat had je, achteraf terugkijkend, beter kunnen doen?

Wanneer krijg je gelijk?

Of je gelijk krijgt hangt vaak af van jouw argumenten. Dit is alles wat je in jouw voordeel kunt gebruiken om het publiek of diegene waar je het tegen hebt te overtuigen van jouw gelijk. Argumenten kunnen heel verschillend zijn. Vaak zorgt het geven van argumenten er ook voor dat diegene tegen wie je het hebt jou beter begrijpt. Als je een leraar kunt uitleggen waarom je denkt dat hij jouw proefwerk verkeerd heeft beoordeeld, zal hij veel sneller geneigd zijn om er nog eens naar te kijken. In Stap 3 komen er veel soorten argumenten aan bod die je in een debat kunt gebruiken.

Draait het alleen om argumenten?

Argumenten zijn wel belangrijk, maar dat bepaalt niet alleen hoe overtuigend je bent. De overtuigingskracht zit 'm namelijk ook voor een groot deel in de presentatie. Het gaat er niet alleen om

wat er gezegd wordt, maar ook hoe dat gebeurt. Verschillende onderzoeken hebben uitgewezen dat de presentatie voor meer dan de helft uitmaakt of een boodschap overkomt. Een overtuigende presentatie is erg belangrijk als je een debat wil winnen. Verderop gaan we het hebben over speciale zaken waar je op moet letten als het gaat om je presentatie.

Is het erg als je het niet eens wordt?

Bij een debat kan het gaan om het vinden van een oplossing van een probleem. Of om het eens te worden met elkaar. In de politiek wordt vaak gedebatteerd om te komen tot een oplossing voor het probleem. Maar bij een debat zoals dat op school gevoerd wordt hoeft dat niet. Je kunt prima met elkaar het debat aangaan zonder dat je het eens wordt. Als je debatteert tegen een andere partij zullen zij jou natuurlijk nooit gelijk geven. Zij willen namelijk ook het debat winnen. Een debat kan juist gaan om het zoeken van een tegenstelling. Dan komen namelijk zo veel mogelijk argumenten aan bod. Bij een discussie probeer je het vaak juist eens te worden, bij een debat hoeft dat dus niet.

Zonder argumenten geen debat, en zonder presentatie geen overtuiging. Maar als je dat weet heb je natuurlijk nog geen debat gewonnen. Je moet ook op de hoogte zijn van de spelregels die bij debatteren gelden. Meer hierover in Stap 2.

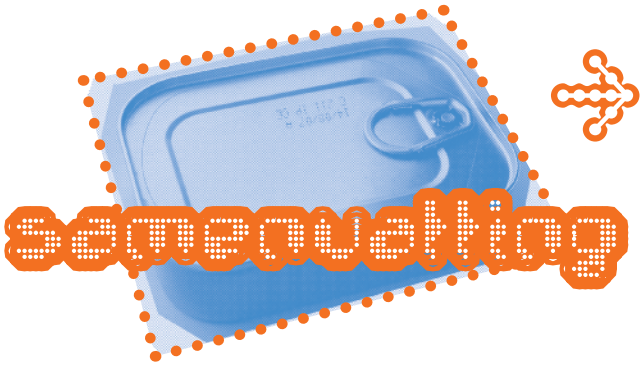

- Debatteren gaat om jouw mening, maar...
- ...het gaat niet om gelijk hebben, maar om gelijk krijgen.
- Argumenten bepalen de inhoud van het debat (wat zeg ik?).
- De overtuigingskracht van de argumenten wordt voor een groot deel bepaald door de presentatie (hoe zeg ik het?).
- Als je het oneens bent, kan een debat helpen om elkaar beter te begrijpen.

NOTITIES

Wie te veel spreekt, heeft weinig tijd om na te denken over wat hij zegt

STAP 2

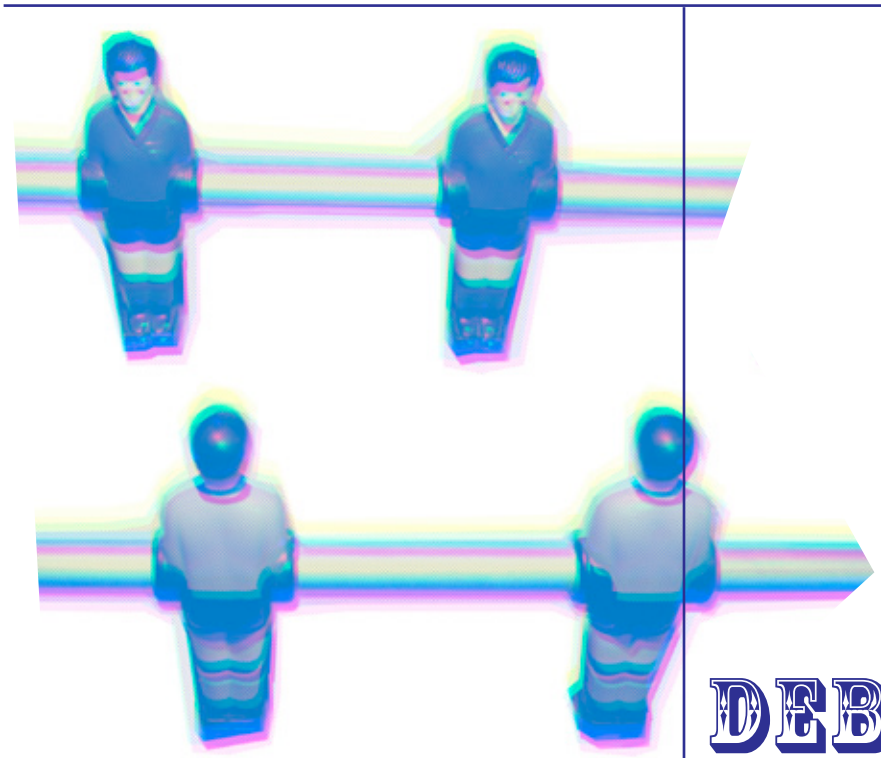

DEBATTEREN, HOE DOE JE DAT?

Inleiding

Bij een debat gelden altijd spelregels. Net als bij een voetbalwedstrijd kan een debat alleen goed verlopen als iedereen weet wat de regels zijn. We zetten de ingrediënten van een goed debat op een rijtje. Aan de orde komen: wat is een goede stelling, welke rol vervult de gespreksleider, de factor tijd en de rol van de jury.

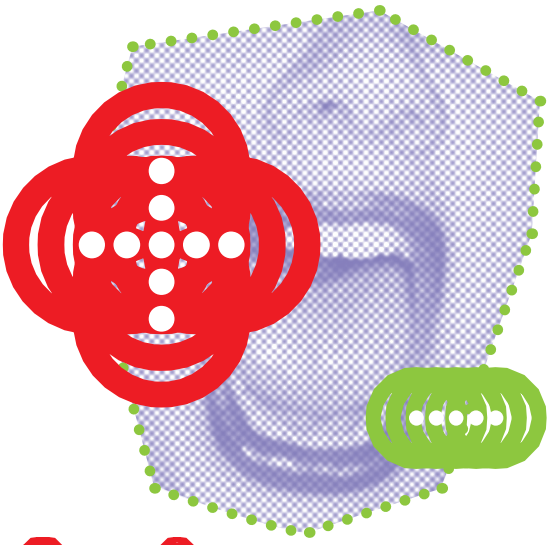

Stelling

Een debat moet een onderwerp hebben, en om dit onderwerp te bespreken gebruik je een stelling. Een stelling moet je uitdagen om je mening te geven. Een stelling wordt nooit geformuleerd als een vraag.
En een stelling mag ook best felle voor- en tegenstanders oproepen. Een goede stelling sluit aan bij jouw interesse en gaat over een onderwerp dat duidelijk is.

De manier waarop een stelling is beschreven is erg belangrijk. Als je zelf een stelling bedenkt, zorg dat er geen dubbele ontkenning in de stelling staat (met woorden als niet, nooit, geen etc). Om verwarring te voorkomen is het aan te raden dit te vermijden.

fout

- **Er moet niet meer geld naar ontwikkelingssamenwerking.**
- **Moeten de eindexamens worden afgeschaft?**
- **Het zou misschien goed zijn om dierentuinen, met het oog op het dierenwelzijn, te verbieden.**

goed

- **Er moet meer geld naar ontwikkelingssamenwerking.**
- **De eindexamens moeten worden afgeschaft.**
- **Dierentuinen moeten verboden worden.**

Kortom:

> Een stelling daagt uit
> Een stelling is nooit een vraag
> Het moet goed mogelijk zijn voor- én tegenargumenten te verzinnen

Gespreksleider

De gespreksleider is de baas van het debat. Hij of zij introduceert de teams en de stelling. Een gespreksleider is onpartijdig, en zorgt er voor dat alle partijen voldoende aan het woord komen. Ook wordt het debat door de gespreksleider gestuurd. Wanneer er veel wordt afgeweken van de stelling is het de taak van de gespreksleider het debat terug te brengen naar het eigenlijke onderwerp. Een gespreksleider kan ook vragen stellen of nieuwe invalshoeken aandragen.

Kortom:
> De gespreksleider is de baas maar...
> ...In een vurig betoog mag je ook vragen of je uit mag praten
> De gespreksleider is neutraal

De tijd

Bij een debat wordt vooraf bepaald hoe lang er over een stelling gesproken gaat worden. Dit is om te voorkomen dat er eindeloos door gedebatteerd wordt. Ook al is nog niet alles gezegd binnen de afgesproken tijd, toch is het debat dan ten einde. Op deze manier wordt je gedwongen kort en krachtig je argumenten te geven. Als je te veel tijd neemt kan het gebeuren dat je onderbroken wordt door je tegenstander. Afhankelijk van de groepsgrootte kunt je kiezen voor een duur van 5 tot 10 minuten. Na 10 minuten is vaak alles al eens gezegd en verval je in herhaling.

Kortom:
> Een debat duurt niet te lang
> Geef je mening kort en krachtig

Jury

Er kan gekozen worden om een debat te laten beoordelen door een jury. Zij kunnen bepalen wie het debat gewonnen heeft. Dit is wel belangrijk, want zo kun je steeds beter worden. De jury zegt vooraf vaak waar ze op gaan letten, dan kun je hier rekening mee houden. De jury beoordeelt op de argumentatie en de presentatie en let natuurlijk speciaal op wie het meest overtuigend was in het debat.

Bij sommige debatten zal er ook publiek aanwezig zijn. Het publiek wil natuurlijk kijken naar een leuk debat. Als het je lukt om het publiek te overtuigen, dan zal de jury sneller voor jullie team kiezen. Het publiek kan laten merken wat ze van het debat vinden door te klappen of door boegeroep.

Kortom:
> De jury bepaalt wie het debat gewonnen heeft
> De jury doet dit door te letten op de overtuigingskracht van de debaters
> De jury heeft altijd gelijk

Om die jury overtuigd te krijgen moet je de beste zijn. Hoe je de beste wordt? Lees de tips & trucs bij Stap 3!

NOTITIES

Er zijn 100 debattrucs en ik ken ze allemaal

STAP 3

TIPS EN TRUCS

Inleiding

In de vorige stap heb je gelezen wat er allemaal nodig is om een debat te kunnen voeren. Bij Stap 3 lees je welke trucs je kunt gebruiken om een debat ook te winnen. Want zoals je al gelezen hebt zit er een groot verschil tussen gelijk hebben en gelijk krijgen!

We verdelen dit hoofdstuk in twee delen. Debatteren bestaat namelijk uit twee heel belangrijke onderdelen: de argumentatie en de presentatie. Zonder argumenten geen debat en zonder presentatie geen overtuiging.

Argumentatie

In een debat is het geven van je mening niet voldoende. Dit moet onderbouwd kunnen worden door argumenten. Dit is alles wat je in jouw voordeel kunt gebruiken om het publiek of diegene waar je het tegen hebt te overtuigen van jouw gelijk. Er zijn verschillende soorten argumenten. We zetten er een aantal op een rijtje:

• Voorbeelden

Het noemen van een voorbeeld helpt vaak om situaties te verduidelijken. Een veelgebruikte truc is het noemen van een eigen voorbeeld. De tegenstander zal het niet snel aandurven om dit in twijfel te trekken, het gaat namelijk om iets wat je zelf (en niemand anders) heeft meegemaakt of gezien. Zo wordt het voor de tegenstander, die jouw ervaring niet heeft, moeilijk om te reageren. Ook het noemen van een voorbeeld uit het nieuws of de actualiteit werkt vaak erg goed. Daarmee laat je zien dat je op de hoogte bent van wat er speelt en dat je dus verstand van zaken hebt.

• Feiten

Politici noemen wanneer ze aan het woord zijn vaak cijfers of halen onderzoeken aan. Ook in de Tweede Kamer gebeurt dit veel. Hiermee wil een politicus zijn of haar standpunt ondersteunen zodat meer mensen het zullen geloven.
Hét kenmerk van een feit is dat de waarheid ervan vaststaat. Toch worden feiten in debatten ook vaak in twijfel getrokken. Bedenk dat als er een onderzoek is wat het standpunt van je tegenstander bewijst, er vast ook een onderzoek bestaat wat het tegendeel daarvan kan aantonen.

• Vergelijkingen

Een vergelijking kan een moeilijk probleem simpel maken. In een debat over het verbod op alcoholreclame kun je bijvoorbeeld goed een vergelijking maken met het verbod op sigaretten reclame. Het maken van een vergelijking met een andere situatie is dan ook een vaak gebruikte debattruc. Toch gaat een vergelijking zelden helemaal op. Daarom is er altijd wel een kritische vraag te plaatsen als je een vergelijking hoort. Dit is meteen de volgende tip.

• **Vragen**

Stel vragen! Natuurlijk niet de hele tijd, maar soms kun je de tegenstander het flink lastig maken met een goede vraag. In een vraag ligt soms het antwoord al verscholen. Dat noem je (met een moeilijk woord) een retorische vraag. Het is de bedoeling dat diegene waaraan de vraag gericht is zich aangesproken voelt en er weinig tegenin kan brengen. Maar met een vraag kun je ook een nieuw argument inbrengen. Of informatie verkrijgen van de tegenstander die je vervolgens in jouw voordeel gebruikt. Stel pas een vraag als je zeker weet dat je tegenstander er geen goed antwoord op heeft. Anders geef je het andere team namelijk een punt cadeau! Zij zullen dan namelijk antwoord geven op de vraag.

• **Oplossingen**

Veel debatten gaan over problemen, waarvoor best een oplossing kan worden bedacht. Het debat zal altijd voor een groot deel draaien om de ernst van het probleem of de oorzaak ervan. Maar problemen zijn er om opgelost te worden dus het voorstellen van een goede oplossing in een debat zal indruk maken op publiek en jury. De tegenstander wordt hiermee overvallen en daarmee komt het initiatief aan jouw kant te liggen.
Maar geef nooit in het begin van het debat al jouw plannen, want dan gaat de discussie daarover. Presenteer jullie idee aan het eind van het debat als dé oplossing, zodat de tegenstander er nauwelijks nog op kan reageren.

• **Humor**

Wie houdt er nu niet van een goede grap?
Een grap zal het publiek aan het lachen maken en het zorgt voor een vrolijke noot in vaak serieuze discussies. Het is moeilijk te oefenen, sommige mensen kunnen een vooraf ingestudeerde grap goed vertellen, terwijl anderen het moeten hebben van spontane humor. Dit is iets wat je zelf moet aanvoelen in een debat, maar vergeet vooral niet dat debatteren leuk moet zijn.
Humor mag daarom nooit ontbreken!

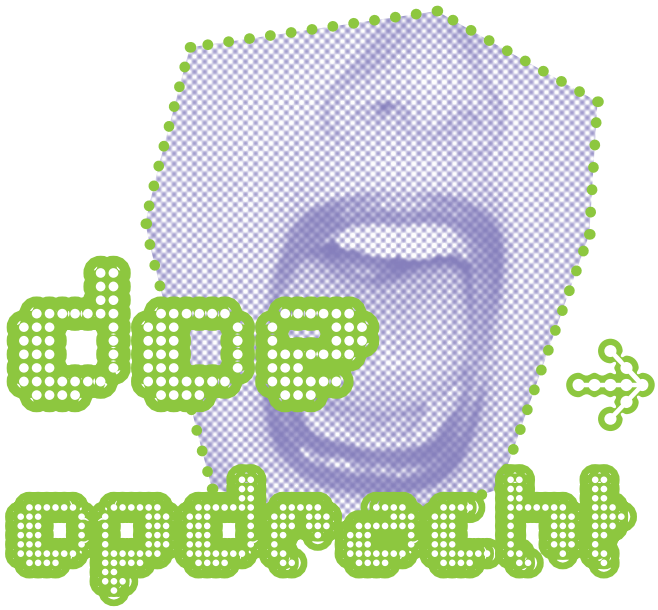

Kijk eens naar je sms inbox. Is het laatste voorgekomen dat iemand jou per sms probeerde te overtuigen of over te halen? Bijvoorbeeld om wel naar dat ene feestje te komen? En met welke redenen gebeurde dat? In sms-jes wordt alles kort en bondig omschreven, eigenlijk is dat bij een debat ook zo. Alleen zul je er in een debat niet mee weg komen door te zeggen dat een feestje leuk is. Dan moet je ook uitleggen waarom.

Presentatie

Minstens net zo belangrijk als de argumentatie, of misschien wel belangrijker, is de presentatie. Het gaat er niet alleen om wat je zegt, maar ook hoe je het zegt. Veel onderzoeken hebben uitgewezen dat de presentatie voor meer dan de helft uitmaakt of een boodschap overkomt. En juist bij debatteren geldt: oefening baart kunst. Hoe meer je het doet, hoe beter je er in zult worden.

• Stem

Stemgebruik is een groot wapen in een debat. Goed gebruik van je stem kan er voor zorgen dat jij nét iets overtuigende overkomt dan de tegenstander.

Met je stem kun je ook imponeren. Bijvoorbeeld door hard te spreken en je boos te maken. Zo kan het publiek zien dat je echt meent wat je zegt en je betrokken voelt bij de stelling. Het helpt om emoties te kunnen uitdrukken, maar ga hierin niet te ver.

Als je goed luistert naar politici zal je opvallen dat ze na een zin vaak een korte stilte laten vallen. Hierdoor krijgen woorden extra gewicht en zal het publiek, in het geval van een toespraak, de ruimte hebben om te gaan klappen voor de spreker. Kijk maar eens naar de toespraken van Barack Obama!

Laat een persoon uit jullie groep tijdens een debat eens speciaal letten op jullie stemgebruik. Door goed gebruik van je stem kun je veel krachtiger overkomen. Bespreek achteraf wanneer je je stem beter had kunnen gebruiken om extra overtuigend over te komen.

- **Felheid**

Soms zijn mensen ook wel eens te gretig in een debat. Het komt onbeleefd over als je iemand onderbreekt in het midden van zijn zin. Laat je tegenstander daarom eerst uitspreken voor je jouw eigen punt maakt. Let er ook op dat je niet iemands zinnen gaat afmaken. Dit wil overigens niet zeggen dat je de tegenstander nooit in de rede mag vallen. Soms zijn mensen eindeloos aan het praten, dus bedenk dat jij ook recht hebt op voldoende tijd om je mening duidelijk te maken. Hoe je overkomt op het publiek verschilt van geval tot geval. Vooral de houding die je aanneemt is in dat geval bepalend. Zorg er altijd voor dat je respect hebt voor je tegenstander!

- **Houding**

De houding van de spreker in een debat bepaalt voor een belangrijk deel hoe hij of zij overkomt bij de luisteraar. Een zelfverzekerde uitstraling wordt bereikt door rechtop te staan en het lichaam te gebruiken voor het ondersteunen van het betoog. Handgebaren, zwaaien met de armen, jezelf voor het hoofd slaan, het helpt allemaal om geloofd te worden. Maar maak je ook niet té druk, probeer als je luistert rust uit te stralen.

- **Kijken**

Oogcontact bij een debat is heel belangrijk. Door te knikken toon je aan dat je luistert en begrijpt wat er gezegd wordt. Geen oogcontact maken is natuurlijk ook mogelijk, maar kan zorgen voor een negatieve indruk. Mensen zouden kunnen denken dat je geen respect hebt voor je tegenstander.

Een gezichtsuitdrukking kan ook veel verraden. Woede, teleurstelling, frustratie of blijdschap: het is vaak aan iemands gezicht af te lezen. Dus ook in een debat. Een glimlach kan al leiden tot veel sympathie bij de jury of het publiek. Verder is een goede luisterhouding ook belangrijk. Zo geeft een ietwat voorovergebogen lichaamshouding een open indruk en nodigt uit tot eerlijke communicatie. Een open houding vinden mensen prettig. Vermijd daarom gekruiste armen, dit maakt een erg vijandige indruk en maakt een 'open' en eerlijk debat wat moeilijk.

- Taalgebruik

Bij debatteren is het essentieel om de aandacht van het publiek vast te houden. Gebruik daarom geen lange zinnen. Soms is een debater zo lang van stof dat zijn tegenstander én publiek aan het einde van een zin niet meer weten hoe die zin begon. Vermijd ook schrijftaal maar gebruik spreektaal. Probeer ook te voorkomen dat je stopwoorden gebruikt of te vaak "euh..." zegt. Praat duidelijk, gebruik niet te moeilijke woorden als er ook een makkelijke variant is. Zorg ervoor dat iedereen je begrijpt.

Hoe gaat zo'n Lagerhuisdebat nou precies in z'n werk? Lees het bij Stap 4!

Misschien merk je zelf dat je vaak veel vanuit je eigen gevoel debatteert. En gebruik je veel persoonlijke ervaringen. Maar bij een debat draait het ook om een goede inhoud.

Doe nu eens een debat met elkaar zonder dat je let op je stem, je felheid en je houding maar juist op al die andere punten. Probeer eens veel argumenten te zoeken bij de volgende stelling:

De eindexamens moeten worden afgeschaft.

> Denk goed aan je argumentatie en presentatie.
> Wees je bewust van de wapens die je hebt in een debat.
> Soms wordt een debat gewonnen door net die ene vraag of opmerking.
> Bedenk daarom welke dingen je in het debat gaat gebruiken.

NOTITIES

Meedoen aan Op weg naar Het Lagerhuis is een weg naar zelfontwikkeling. Je scherpt jezelf tenslotte aan anderen; door je goed te informeren, te luisteren en te lezen en tenslotte door in debat te gaan

STAP 4

HET LAGER-HUISDEBAT

Inleiding

Een van de leukste manieren om met elkaar in debat te gaan is het Lagerhuisdebat. Dat kun je met je klas doen, of tegen een andere klas. Leuker is het natuurlijk om te strijden tegen teams van andere scholen. Elk jaar wordt Op weg naar Het Lagerhuis georganiseerd. Dit is een debat-toernooi van de VARA waar elk jaar ruim 200 middelbare scholen uit heel Nederland aan mee doen. Natuurlijk kun je ook zelf een debat organiseren. Wil je daar hulp bij hebben, neem dan contact op met Het Debatbureau via www.hetdebatbureau.nl. Kijk voor meer informatie over op Op weg naar Het Lagerhuis op www.vara.nl/ownhlagerhuis.

Maar hoe werkt het Lagerhuisdebat?
Dat leer je in dit hoofdstuk.

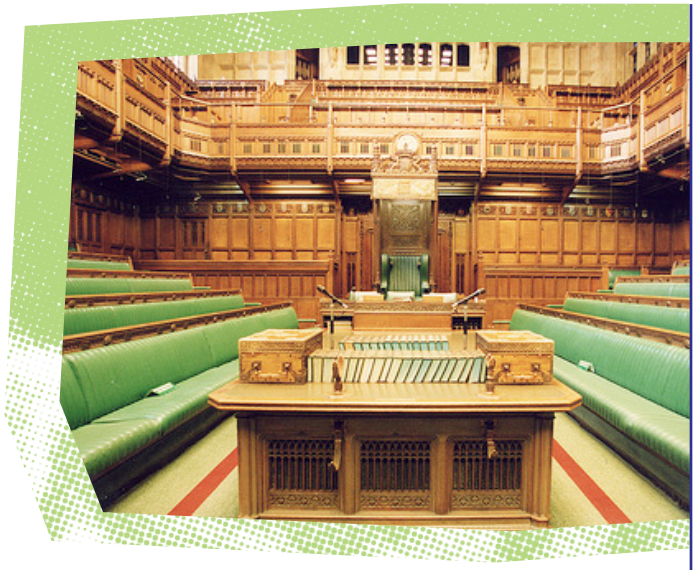

Geschiedenis

De Lagerhuisdebatvorm is toegankelijk en erg snel. Het Lagerhuisdebat komt oorspronkelijk uit Engeland. Dit land heeft een heel oude debattraditie. Misschien ken je wel de beelden van het luidruchtige Lagerhuis waar de premier van alle kanten wordt aangevallen. Gebaseerd op dit Britse Lagerhuis is hier een debatvorm van afgeleid die ook in Nederland snel aan populariteit heeft gewonnen. De VARA maakte jarenlang een televisieprogramma onder deze naam.

Werkwijze

Bij een Lagerhuisdebat gaan twee teams van 10 leerlingen de strijd met elkaar aan. Het debat gaat over een stelling waarbij de gespreksleider het debat leidt. Vaak is het ene team voor de stelling en het andere team tegen. De beide teams nemen tegenovergesteld van elkaar plaats, zodat er sprake is van een duidelijke tegenstelling. Mensen gaan staan als ze iets willen zeggen, om door hun presentatie hun woorden kracht bij te zetten. Een Lagerhuisdebat duurt tien minuten om te voorkomen dat er sprake is van herhaling. Aan het eind van het debat is er een jury die één van de teams als winnaar aanwijst. Natuurlijk legt de jury ook uit waarom zij het ene team beter vinden dan het andere.

Het Lagerhuisdebat is snel, flitsend en vooral heel leuk. In een Lagerhuisdebat is er veel ruimte en heb je de vrijheid om het debat naar je eigen hand te zetten.

Debatvormen

Bij Op weg naar Het Lagerhuis zijn drie debatvormen: het vaste rollen debat, het vrije rollen debat en het één-op-één debat. Bij het teamdebat met vaste rollen en het één-op-één debat ligt vast welk team de stelling aanvalt of verdedigt, bij het debat met vrije rollen kunnen jullie onderling van mening verschillen.

• Het vaste rollen debat

Dit debat houdt in dat je vooraf te horen krijgt of je vóór of tegen de stelling bent. Debatteren betekent dat je iets moet aanvallen of verdedigen, terwijl dat misschien niet je eigen mening is. In dat geval is debatteren ook een beetje toneelspel. En als je voor moet zijn, terwijl je zelf eigenlijk tegen bent dan weet je in elk geval de argumenten van de tegenstanders al. Dit debat duurt vaak 10 minuten.

- **Het één-op-één debat**

Nu komt het aan op één iemand van jullie team. Dit debat gaat namelijk tussen twee mensen. Je staat er dan echt alleen voor. Daarom is de voorbereiding heel belangrijk. Voor de echte debat talenten is het één-op-één debat ontzettend leuk om te doen! Voordeel is dat dit debat vaak maar 5 minuten duurt.

- **Het vrije rollen debat**

Bij dit debat mag je zelf je eigen mening geven. Het lastige is nu dus dat iedereen een mening heeft, en jullie niet als team één mening uitdragen. Daarom moet je proberen om je teamleden niet keihard onderuit te halen door ze ongelijk te geven. Je kunt soms zeggen als je het niet met iemand uit je team eens bent: "Ik begrijp wel wat hij bedoelt, maar..." of "Daar ben ik het niet mee eens, want..."

Het leukst is het natuurlijk om zelf te debatteren. Stap 5 geeft je nog een paar belangrijke instructies en daarna kan het debat losbarsten!

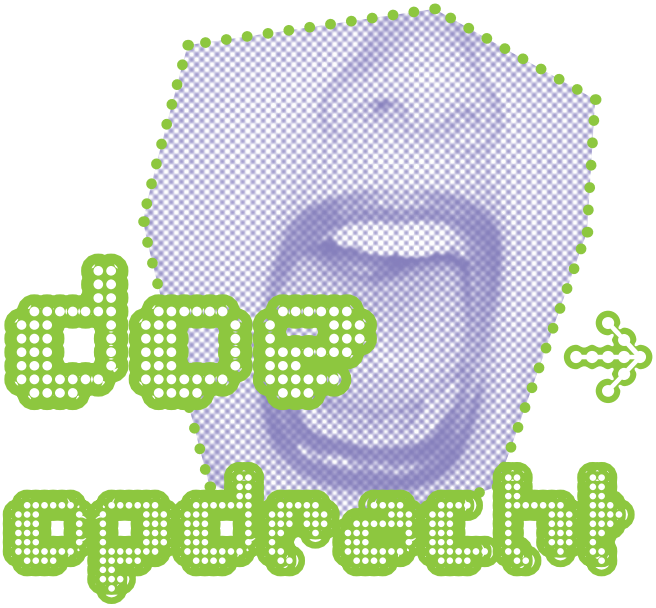

Een debat voorbereiden:
Een goede manier om een debat voor te bereiden is om eerst eens in stilte op een rijtje te zetten wat je al weet over het onderwerp.Verdeel een A4-tje in twee delen, en zet links de argumenten vóór en rechts de argumenten tegen. Denk goed na over de argumenten die je zelf al kunt bedenken en ga daarna met anderen overleggen over wat zij hebben bedacht. Zo kun je veel argumenten bedenken, want een debat kun je natuurlijk niet voeren met maar één of twee argumenten.Na het overleg kun je nog speciaal op zoek naar extra informatie voor de argumenten.

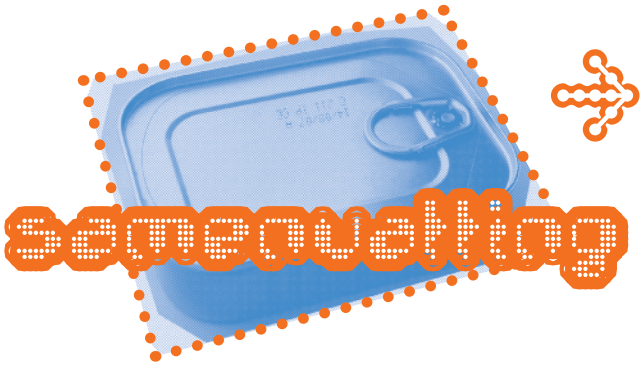

> Makkelijk en snel debatteren kan bij het Lagerhuisdebat.
> Er zijn drie debatvormen:
- Het vaste rollen debat
- Het één-op-één debat
- Het vrije rollen debat

NOTITIES

Alleen een gek verandert nooit van mening

STAP 5

ZELF DOEN!

Inleiding

Leuk al die theorie en trucjes, het liefst wil je natuurlijk zelf debatteren. Niets is leuker dan gelijk te krijgen. Van je tegenstander, het publiek of de jury. Bij deze stap leer je hoe jullie je zo goed mogelijk kunnen voorbereiden op Op weg naar Het Lagerhuis. Zet 'm op en laat jouw team winnen!

Een team vormen

Lagerhuis debatteren doe je samen in een vast team van tien debaters. Bij Op weg naar Het Lagerhuis mag je, naast je team, ook twee reservedebaters meenemen.
En bij het oefenen kun je natuurlijk met zoveel mensen debatteren als je wilt!

Er is, zoals je weet, ook een debatvorm waarbij alleen jullie één-op-één debater aan de slag gaat. Zorg er van te voren voor dat bekend is wie dat is. Ga nooit een één-op-één debat doen wanneer je het eigenlijk niet wilt. Je staat er namelijk echt alleen voor. Alhoewel, een goed team ondersteunt haar één-op-één debater natuurlijk wel. Met af en toe een applaus bijvoorbeeld.

De voorbereiding

De kans dat je onvoorbereid een debat wint is klein. Tenzij je tegenstander ook niet voorbereid is natuurlijk. Maar ga er bij Op weg naar Het Lagerhuis maar vanuit dat alle teams tot in de puntjes hebben doorgenomen wat de belangrijkste argumenten zijn en wat hun strategie is. Meer over strategie lees je straks hieronder.

Maar eerst: hoe bereid je je goed op een debat voor?

Zorg ervoor dat je naast een goede presentatie ook de belangrijkste voor- en tegenargumenten per stelling weet. De stellingen hoor je namelijk een paar weken van te voren. Genoeg tijd dus om ze op school te oefenen en er met z'n allen informatie over te verzamelen. Zoals je weet zijn er verschillende soorten argumenten.
In de voorbereiding kan je heel goed feitjes bij de stelling zoeken. Geldbedragen, percentages uit onderzoeken, jaartallen: het is allemaal te vinden.

Strategie

Bij Op weg naar Het Lagerhuis wordt op van alles gelet: natuurlijk of jullie argumenten kloppen. Maar ook kijkt een jury (en het publiek) naar jullie presentatie.
Zien jullie er netjes uit? Debatteren jullie zelfverzekerd? Hebben jullie respect voor de tegenstander? Zomaar een paar dingen waar een jury op let.

Ook belangrijk is de opstelling. Je debatteert altijd in twee rijen van vijf. In de klas is het dus slim om de stoelen bij de oefendebatten zo neer te zetten. Je komt er dan snel achter op welke plek je je het fijnst voelt.

Het maken van een opstelling bij een Lagerhuis-debat is belangrijker dan je denkt. Je team komt bijvoorbeeld veel sterker over wanneer je drukke en rustige debaters een beetje spreidt. Of wanneer jongens en meisjes en grote en kleine mensen door elkaar heen zitten. Maak samen een goede opstelling en verander die gedurende de debatten niet.

Heel veel oefenen

Met alleen het doorlezen van deze reader en het samenstellen van een team kom je er niet. Goed debatteren leer je pas door veel te oefenen. Heel veel te oefenen. Dan ga je vanzelf steeds beter en makkelijker spreken en zul je merken dat je ook steeds beter op je tegenstander kunt reageren. Je zult steeds beter leren te overtuigen.

Elkaar beoordelen

Het is belangrijk om een debat ook eens door de ogen van een jury te bekijken. Zij zijn het tenslotte die bepalen of je wint of verliest. Een jury kijkt anders naar een debat dan het publiek.

Achterin deze reader vind je het originele Op weg naar Het Lagerhuis juryformulier. Als je gaat oefenen met debatteren, laat dan ook eens een groepje het debat bekijken. Bespreek achteraf wat jullie van het debat vonden en gebruik daarbij de punten uit het juryformulier.

Een jury let altijd op de volgende zaken:

- Argumentatie: worden er veel en goed onderbouwde argumenten genoemd?
- Presentatie: is de presentatie overtuigend? En worden er slimme trucs gebruikt?
- Teamwork: wordt er goed samengewerkt binnen een team? Krijgt iedereen in de groep genoeg tijd en ruimte van elkaar om te spreken?

Als je met debatteren aan de slag gaat, hou dan eens een 'debatlog' bij. Dit is een soort logboek waarin je schrijft hoe je de debatten vond gaan en wat je verbeterpunten zijn. Schrijf hier ook vragen op zodat je die later nog eens kunt stellen aan de docent.

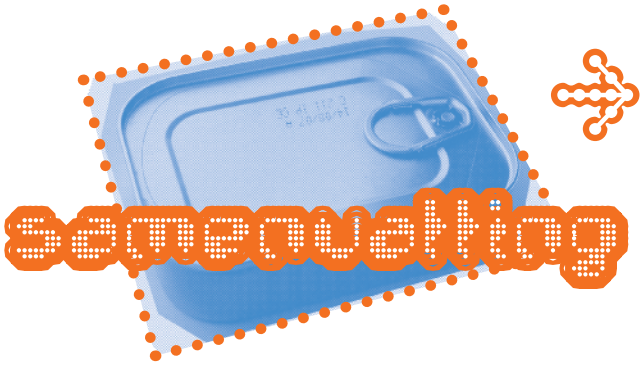

> Een Lagerhuisteam bestaat uit 10 debaters
> Denk vooraf na over jullie strategie
> Een jury let altijd op:
- De argumentatie
- De presentatie
- Het teamwork

NOTITIES

Als je je hele leven geen koe eet, krijg je een overschot aan koeien. Dus dat wij koeien moeten eten, dat is verplicht, mensen!

STELLINGEN

Inleiding

We schreven het al: een debat moet ergens over gaan. Bij Op weg naar Het Lagerhuis zijn de stellingen voor de vaste rollen debatten en één-op-één debatten een paar weken van te voren bekend. Je hebt dus veel tijd om de stellingen te oefenen en om argumenten te verzamelen. Vlak voor het debat hoor je of je voor of tegen de stellingen bent. Je moet dus beide standpunten voorbereiden!

De stellingen voor de vrije rollen debatten gaan over de actualiteit en worden drie dagen voor het debat bekend gemaakt. Daarbij heb je dus minder voorbereidingstijd en zal het bij het debat meer aankomen op wat je al van de stelling weet.

Tip: Als je meedoet aan Op weg naar Het Lagerhuis, volg het nieuws dan extra goed.

De wedstrijdstellingen vind je op deze website: www.vara.nl/ownhlagerhuis

Hieronder een lijstje met oefenstellingen:

- De militaire dienstplicht moet weer worden ingevoerd.
- Op downloaden van muziek via internet moet een straf komen te staan.
- Euthanasie moet verboden worden.
- Een aparte belasting op vette producten is een goed idee.
- Al het openbaar vervoer moet gratis worden.
- Jongeren met een BMI (Body Mass Index) hoger dan 25 moeten een gratis lidmaatschap voor een sportclub krijgen aangeboden.
- De doodstraf moet weer worden ingevoerd.
- Rood staan mag alleen als je een baan hebt.
- Er moet een milieubelasting komen voor producten uit het buitenland.
- Het stemrecht moet worden verlaagd naar zestien jaar.
- Leenreclames moeten verboden worden.

- Doping in de sport moet worden toegestaan.
- Ook MBO-studenten onder de 18 jaar moeten een OV-kaart krijgen.
- Alle musea moeten gratis worden voor jongeren.
- Nederland moet meer asielzoekers toelaten.
- Ontwikkelingshulp moet worden stopgezet.
- Er moeten meer kerncentrales komen.
- Het onderwijs in Nederland moet gratis worden.
- Het rookverbod in de horeca moet worden opgeheven.

Online debatteren kan ook!

Voor meer informatie over debatteren kun je naar www.hetdebatbureau.nl gaan. Je vindt daar handige tips en informatie over debatteren.

Succes met debatteren! We zien je graag terug bij een van de debatwedstrijden!

Een goede debater is iemand die wint

VOOR DE DOCENT

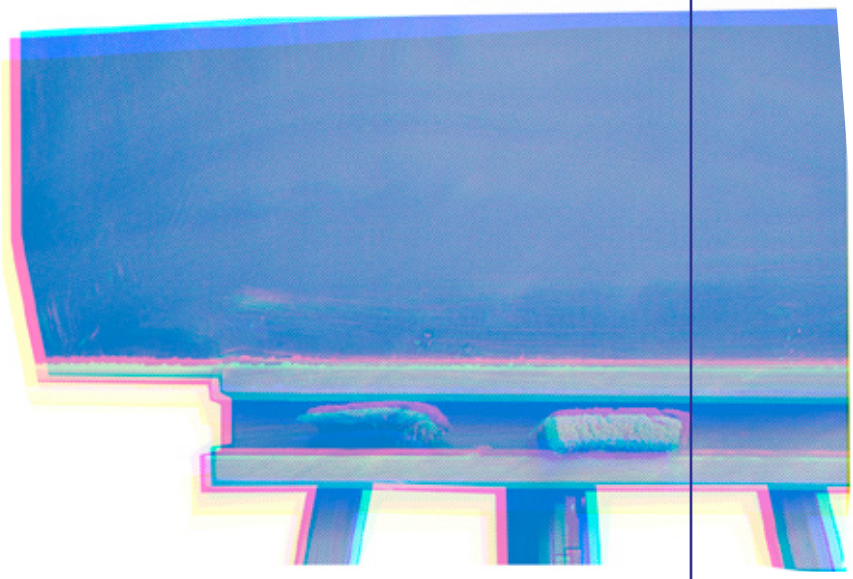

VOOR DE DOCENT

Oefeningen

Natuurlijk is het erg leuk om debatten te oefenen. Maar er zijn ook andere manieren om een goede overtuigingskracht te bereiken. Een paar oefeningen die u kunnen inspireren voor gebruik tijdens de voorbereiding.

Oefening 1: Stellingen uitwerken

Onderwerpen om over te debatteren zijn er te over. Elke dag wanneer de krant wordt opengeslagen lenen zich tal van thema's voor een debat. Leerlingen zijn prima in staat om zelf onderwerpen aan te dragen voor een debat en hierover met elkaar een mening te vormen. Het formuleren van een goede stelling is echter wat moeilijker.

Een stelling moet aan een aantal eisen voldoen:

- Een stelling bestaat uit één zin en is dus kort en krachtig.
- Een stelling is nooit een vraag.
- De stelling moet gaan over iets waar zowel voor- als tegenstanders argumenten voor kunnen bedenken.
- Een stelling moet prikkelend zijn, het moet de leerlingen aanspreken.

Instructie

De leerlingen krijgen in groepsverband de opdracht om stellingen te ontwikkelen voor een debat. Elke groep krijgt een bepaald thema toegedeeld waarbij een stelling bedacht moet worden. Voorbeelden van thema's kunnen zijn: sport, criminaliteit, dieren, onderwijs, muziek, politiek of het milieu. Binnen dit thema moeten ze stellingen bedenken die, op een of andere manier, met het thema verband houden.

Elke stelling wordt op een apart kaartje geschreven, zodat er een 'kaartenbak' met stellingen wordt gevormd. Nadien worden de stellingen klassikaal besproken. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen de goede en minder goede stellingen, en besproken waarom een bepaald onderwerp zich beter leent voor een debat dan het ander. Hierna zal een aantal kaartjes bewaard worden in de kaartenbak. Later kunnen dan debatten worden gedaan met stellingen die door de leerlingen zelf zijn bedacht.

Oefening 2: Ik overtuig!

Het overtuigen neemt een belangrijke plek in bij debatteren. In deze oefening komt het aan op het overtuigen van een jury met deskundigen. De leerlingen moeten het opnemen tegen een autoriteit. U als docent beloont de meest overtuigende groep.

Instructie

De leerlingen krijgen de taak om een (fictief) probleem op te lossen. Hiervoor is een zak met geld beschikbaar, en de leerlingen moeten hun plannen presenteren aan een commissie van deskundigen. Deze commissie bepaalt uiteindelijk wiens plan het beste is en wie dit het overtuigendst heeft gebracht. Het komt dus niet alleen aan op het verzinnen van een inhoudelijk goed voorstel of idee, maar ook op het overtuigend presenteren hiervan. Er worden groepjes gevormd van 3 tot 5 leerlingen die gezamenlijk een plan moeten verzinnen. U kunt zelf een probleem aandragen, hieronder twee suggesties.

Idee 1: De klimaatverandering

De wereld warmt op, het klimaat is van slag. Het wordt steeds warmer en daardoor smelt het ijs op de Noord- en Zuidpool sneller. Dit komt doordat 'we' zoveel energie verbruiken dat er te veel giftige stoffen (CO2) in de lucht terecht komen. Dit heeft tot gevolg dat het zeewater stijgt en dat betekent dat landen aan zee gevaar lopen voor overstromingen. Ook verandert het weer hierdoor en zal er in sommige landen minder regen vallen en de zon meer schijnen. Dit heeft gevolgen voor de hoeveelheid drinkwater en de oogst van voedingsmiddelen.
Aan jullie de taak om een oplossing te verzinnen die de klimaatopwarming tegengaat.
Bedenk een goed plan dat de wereld redt!

Idee 2: Vandalisme in de bus

Een busmaatschappij heeft de laatste tijd erg veel problemen met vandalisme. Bussen worden gesloopt, stoeltjes worden vernield en banden worden lek gestoken. Kortom: vandalen verpesten het voor de reiziger en chauffeur. De busmaatschappij is op zoek naar een oplossing, want zo kan het niet langer. Alle vernielingen die worden aangericht kosten ontzettend veel geld. Daarom wil de busmaatschappij ook veel geld uitgeven om een oplossing voor het probleem te bedenken. Want voorkomen is beter dan genezen. Kunnen jullie een goede oplossing verzinnen? Wat moet de busmaatschappij doen om het vandalisme te bestrijden? Bedenk een goed plan, de directeuren van de busmaatschappij belonen het beste plan en die groep krijgt het geld om het plan uit te voeren.

Als de leerlingen een goed uitgewerkt plan hebben bedacht moeten ze vervolgens nadenken hoe ze dit overtuigend kunnen presenteren tegenover de commissie en de rest van de klas. Laat ze nadenken wie het presenteert (één of meerdere mensen) en hoe ze hun plan gaan uitleggen. De meest overtuigende groep wint!

NOTITIES

Een argument wordt er niet sterker op als men het uitschreeuwt

TIPS VOOR DE DOCENT

TIPS

We hebben een aantal tips voor u als docent om een succesvol Lagerhuisteam op uw school op te zetten. Debatteren is een vaardigheid waar leerlingen veel van leren, en waar ze ook later nog veel aan hebben. De werkvorm van het debat stimuleert leerlingen na te denken over belangrijke thema's, daar een mening over te vormen en die in het openbaar kenbaar te maken.
Een belangrijk aspect van debatteren is het luisteren naar de argumenten van de ander, die argumenten te beoordelen en indien nodig te weerleggen.

Debatteren scherpt de geest, bevordert de dialoog en zorgt voor wederzijds begrip. Docenten die met hun team meedoen aan Op weg naar Het Lagerhuis ervaren over het algemeen dat het een grote stimulans teweeg brengt in de ontwikkeling van hun leerlingen. Debatteren op jonge leeftijd kan vormend zijn voor later. Misschien zitten er wel toekomstige politici bij u in de klas!

Een aantal tips voor het succesvol opzetten van een Lagerhuisteam op uw school:

- Probeer het enthousiasme aan te wakkeren. Veel leerlingen zullen van zichzelf wel een mening klaar hebben, maar daar gaat het bij debatteren niet alleen om. De kunst is om dit te combineren met de technieken die bij een debat kunnen worden ingezet. Zo zullen leerlingen het wedstrijd element gaan waarderen en enthousiast raken om mee te doen aan debatwedstrijden.

- Het is belangrijk dat leerlingen regelmatig oefenen. Alleen door het debatteren te herhalen en de vaardigheid op verschillende momenten te gebruiken kunnen leerlingen zich verder ontwikkelen in de debatkunst.

- Bereid de debatten voor. Laat leerlingen vooraf nadenken over het onderwerp en de stelling, zodat zoveel mogelijk argumenten in het debat aan bod komen. Start met stellingen die dicht bij de belevingswereld van de leerlingen staan, hierna kan de moeilijkheidsgraad altijd nog worden opgevoerd.

- Maak de debatten niet te lang. Vaak vervallen leerlingen (en debaters in het algemeen) in herhaling als het debat te lang duurt.

- Probeer een vast team bij elkaar te zoeken. Leerlingen zullen meer geneigd zijn samen te komen wanneer er een vaste groep is die zich bezig houdt met het debatteren.

- U kunt natuurlijk de werkvorm debatteren regelmatig laten terugkomen in uw eigen lessen. Het kan ontzettend leuk zijn om in de les een debat te voeren over een actuele gebeurtenis.

- Nodig andere docenten uit om mee te debatteren. Laat de leerlingen oefenen tegen een aantal docenten, bijvoorbeeld als voorbereiding op Op weg naar Het Lagerhuis.

- Het debat leent zich ook prima voor beoordeling door een cijfer te geven. Op steeds meer scholen komt het debat terug als onderdeel van het lesprogramma. Op deze manier komt elke leerling in aanraking met debatteren en stelt u iedereen in staat om zich te ontwikkelen als debater.

NOTITIES

Niets is zo frustrerend als een debat met iemand die weet waar hij over praat

JURYFORMULIER

HET JURY-FORMULIER

Bij VARA's Op weg naar Het Lagerhuis wordt een speciaal juryformulier gebruikt. Dit kan jullie helpen in de voorbereiding. Er staat namelijk precies waar de jury op zal letten. Je kunt hier dus rekening mee houden in de voorbereiding.

STELLING:

NAAM TEAM	**Team 1:** (vanuit de jury gezien links)	**Team 2:** (vanuit de jury gezien rechts)

Argumentatie	**1**	**2**	Feedback:	
Brengt de meest relevante en krachtige argumenten				
Onderbouwt argumenten het sterkst (analyse, voorbeelden)				
Heeft de meest originele argumenten (afwisseling)				
Weerlegt argumenten van de tegenstander het best				

Presentatie	**1**	**2**	Feedback:	
Is het meest welbespraakt (taalgebruik, humor)				
Is non-verbaal het sterkst (oogcontact, stem, houding)				

Strategie & teamwork	**1**	**2**	Feedback:	
Brengt argumenten op het beste moment (timing, strategie)				
Opereert het meest als team (iedereen aan het woord)				

Winst	**1**	**2**	Belangrijkste reden:
Gelijkspel is niet mogelijk!			

Colofon

Winnen met woorden, debatteren in het VMBO
Reader voor leerlingen en docenten

Uitgave van Het Debatbureau in samenwerking
met de VARA.

Tekst: Frits Bloemberg
Eindredactie: Hester Klute en Frits Bloemberg
Ontwerp: Grafisch Ontwerpbureau Het Dok, Breda

Correspondentieadres:
Het Debatbureau
Javastraat 30c
2585 AP Den Haag
070 - 212 1904
www.hetdebatbureau.nl
info@hetdebatbureau.nl
© Het Debatbureau
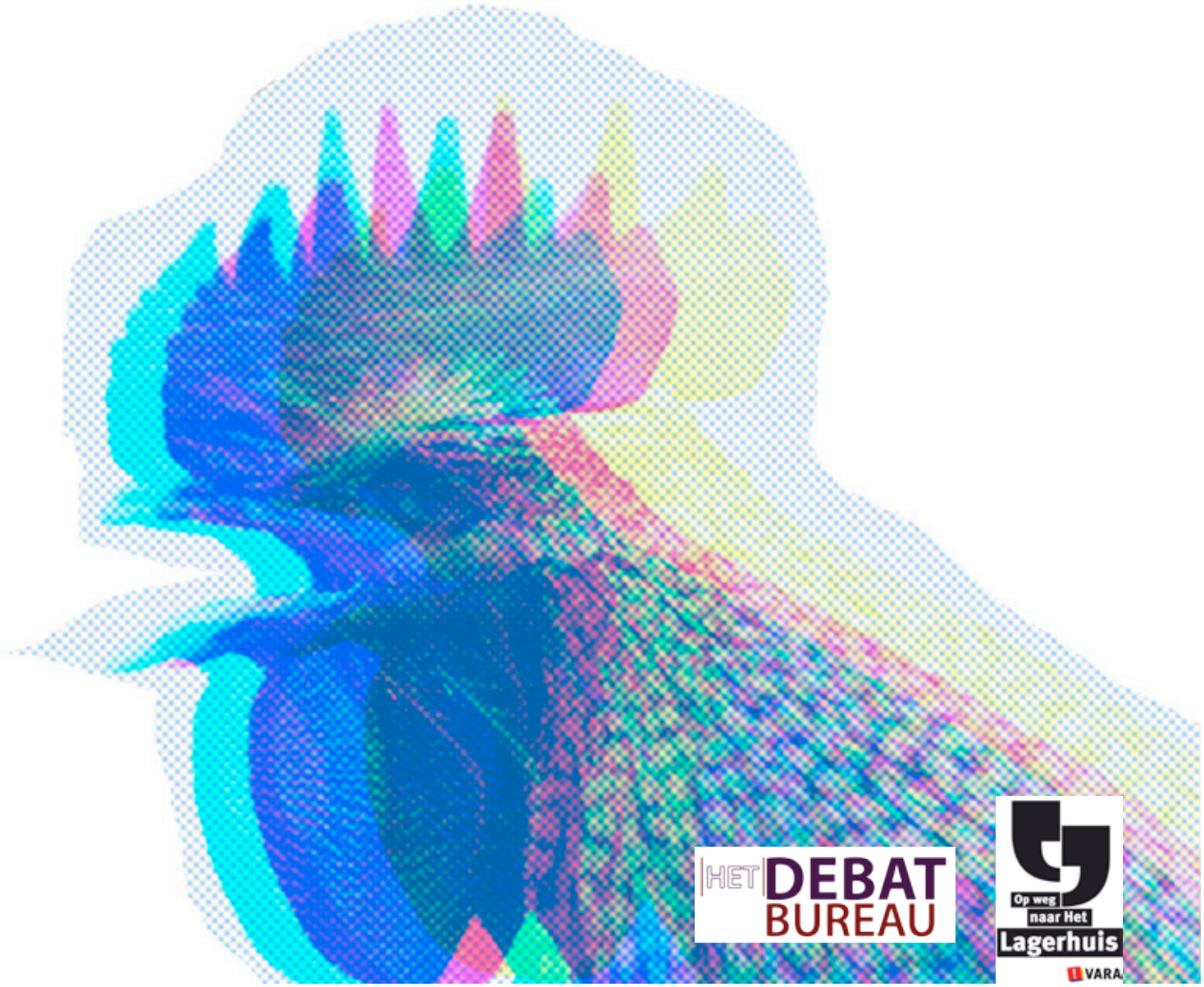
FINISH